

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Evy Pechové a soudců Mgr. Aleny Krýlové a JUDr. Dany Černé v právní věci žalobce: **O. B.**, bytem P., zast. Mgr. Pavlem Černým, advokátem se sídlem Údolní 33, Brno, proti žalovaným: **1) Prezident republiky**, se sídlem Pražský hrad, Praha 1, **2) Vláda České republiky**, se sídlem Úřad vlády ČR, nábřeží Edvarda Beneše 4, Praha 1, o žalobě proti nezákonnému zásahu žalovaného správního orgánu,

t a k t o :

I. Žaloba se z a m í t á .

II. Žádný z účastníků n e m á právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobce v podané žalobě uvedl, že vystupoval v procesním postavení poškozeného v trestním řízení, vedeném proti D. T., P. K. a D. P. (dále jen „obžalovaní“). Obžalovaní způsobili žalobci škodu tím, že se jako bývalý prokurista a člen představenstva společnosti Private Investors, resp. jako bývalí členové dozorčí rady a manažeři této společnosti, v roce 2000 zastavili cenné papíry a finanční prostředky klientů této společnosti u amerických společností, jejichž prostřednictvím společnost obchodovala na americkém akciovém trhu. Klienti společnosti přitom k tomuto postupu nedali souhlas. Následně společnost zastavené prostředky svých klientů pozbyla a v roce 2001 oznámila úpadek. Tímto jednáním způsobili obžalovaní klientům společnosti škodu v celkové výši téměř 800 miliónů Kč. Žalobce se připojil k trestnímu stíhání obžalovaných jako poškozený s nárokem na náhradu škody ve výši cca 500.000 Kč. Podle nepravomocného rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 22. 7. 2011 obžalovaní popsáním jednáním spáchali trestný čin porušování povinnosti při správě cizího majetku. Dne 2. 1. 2013 bylo ve Sbírce zákonů uveřejněno rozhodnutí prezidenta republiky č. 1/2013 Sb., o amnestii ze dne 1. ledna 2013; v důsledku amnestie bylo trestní stíhání obžalovaných pravomocně zastaveno. Žalobce je přesvědčen, že v důsledku čl. II. rozhodnutí o amnestii bylo přímo zasaženo do jeho veřejných subjektivních práv, a to v důsledku dopadu čl. II. rozhodnutí o amnestii pro trestní řízení, v něm žalobce

vystupuje v procesním postavení poškozeného. Žalobce byl zbaven možnosti uplatnit v rámci tohoto řízení nárok na náhradu škody, jež mu byla způsobena jednáním obžalovaných.

Oba žalovaní popřeli důvodnost podané žaloby a navrhli její zamítnutí.

Městský soud v Praze posoudil věc takto:

Řízení o ochraně před nezákonným zásahem je upraveno v § 82 a násl. s.ř.s. Podle § 82 s.ř.s. každý, kdo tvrdí, že byl přímo zkrácen na svých právech nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením (dále jen "zásah") správního orgánu, který není rozhodnutím, a byl zaměřen přímo proti němu nebo v jeho důsledku bylo proti němu přímo zasaženo, může se žalobou u soudu domáhat ochrany proti němu nebo určení toho, že zásah byl nezákonný.

Aby mohla být žaloba důvodná, muselo by být najisto postaveno, že

- prezident republiky je při rozhodnutí o amnestii v postavení správního orgánu,
- amnestie prezidenta republiky může být „zásahem“ ve § 82 s.ř.s.,
- „zásah“ byl nezákonný,
- „zásah“ vedl k přímému zkrácení práv žalobce.

Otázkou ústavnosti amnestie prezidenta republiky ze dne 1.1.2013 se zabýval Ústavní soud v usnesení sp. zn. Pl. ÚS 4/13 ze dne 5.3.2013. Tímto usnesením byl odmítnut návrh na zrušení ustanovení čl. II rozhodnutí prezidenta republiky č. 1/2003 Sb., o amnestii, ze dne 1.1.2013, podaný skupinou senátorů Senátu Parlamentu České republiky. Ústavní soud v tomto rozhodnutí mimo jiné konstatovat, že „(...) je amnestijní rozhodnutí v zásadě z právní (soudní) kontroly vyňato, a proto je nutno je považovat za nezrušitelné, včetně ze strany soudní moci (k dispozici je toliko odpovědnost politická). Obdobně viz Pavlíček, Václav. O české státnosti. 3. Demokratický a laický stát. Praha: Karolinum 2009, s. 319, kde se podává, že prerogativy hlavy státu (tj. jak individuální milosti, tak amnestie) „nepodléhají soudnímu přezkumu, a to ani přezkumu Ústavním soudem.“ Ústavní soud se zabýval i skutečností, že navrhovatelé neslučitelnost amnestie s ústavní pořádkem dovozovali právě z porušení majetkových práv poškozených v trestním řízení; tato skutečnost je pro zdejší soud zásadní, neboť žalobce v podané žalobě spatřuje v amnestii prezidenta republiky nezákonný zásah z téhož důvodu. Ústavní soud uvedl: „Ani s tímto tvrzením, kdyby jeho posouzení mohlo být otevřeno přezkumu, se ztotožnit nelze. Ústavně zaručené subjektivní právo fyzické nebo právnické osoby na to, aby jiná osoba byla trestně stíhána, totiž neexistuje (...), a nepřímým důsledkem toho je, že není formálně akceptovatelná ani navrhovateli zdůrazňovaná hypertrofie postavení majetkově poškozených v trestním řízení (oddíl III.b návrhu). Rovněž „legitimní očekávání“ podle čl. 1 Dodatkového protokolu tak se samotným vedením adhezního řízení spojovat zjevně nelze, a byť se abolicie nutně – z povahy věci – práv poškozených (účastníků adhezního řízení) i citelně dotýká, resp. má procesně nepříznivé důsledky, přesto jako taková coby protiústavní být uvažována nemůže, jestliže představuje ústavní výjimku ze standardního průběhu trestního řízení. Navrhovateli akcentované důsledky nastupují „aboličně“ vždy a nemůže být podstatné, je-li poškozených více či méně, resp. jaké výše jsou jejich nároky. Co do tématu denegationis iustitiae nelze odhlédnout od toho, že poškození mají vždy – obecně vzato – možnost své nároky uplatnit v řízení občanskoprávním (aniž by zde bylo zvláštní riziko promlčení – viz § 112 občanského zákoníku), a to jako každý jiný majetkově dotčený subjekt, ať již byl účastníkem adhezního řízení (a odkázán na toto řízení rozhodnutím soudu), nebo nebyl, jelikož jeho újma nevznikla jednáním identifikovaným jako jednání trestné; potud je postavení navrhovateli dovolávaných poškozených s těmito

rovněž poškozenými obdobně, resp. i jinak standardní. Aniž by samozřejmě bylo přiléhavé změnu procesního postavení poškozených, spočívající v ukončení dosud probíhajících adhezních řízení, jakkoliv bagatelizovat, alespoň co do zániku dosavadních zajišťovacích opatření je třeba připomenout, že i pro navazující občanskoprávní řízení jsou obdobně využitelné instrumenty opatření předběžných [srov. § 76 odst. 1 písm. e), příp. písm. f), § 102 odst. 1 o. s. ř.]. Neobstojí rovněž – ve své obecnosti – ani konstrukce navrhovatelů, že byla-li škoda způsobena trestným činem, „nemůže poškozený unést důkazní břemeno“, a jimi tvrzený rozpor s „principem rovnosti“ při bližším pohledu (rovnost ve vztahu ke komu) odůvodnitelný zjevně není rovněž. Co do důkazního břemene se jeví situace poškozeným nepříznivě především proto, že napříště – oproti adheznímu řízení – se jejich postavení ocitá mimo podporu aktivit orgánů činných v trestním řízení (viz výše).

Se zřetelem k právnímu názoru Ústavního soudu má zdejší soud za to, že podaná žaloba není důvodná. Pravomoc prezidenta republiky při rozhodnutí o amnestii vyplývá z čl. 63 odst. 1 písm. k) Ústavy; toto rozhodnutí prezidenta republiky vyžaduje ke své platnosti spolupodpis předsedy vlády nebo jím pověřeného člena vlády. Judikatura správních soudů dovodila, že prezident republiky (orgán moci výkonné) vykonává část svých pravomocí ve formě správních úkonů, kdy je správním orgánem *sui genesis*, avšak rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii za úkon správního orgánu považovat nelze. Jak konstatoval Ústavní soud, amnestijní rozhodnutí je v zásadě z právní (soudní) kontroly vyňato, a proto je nutno je považovat za nezrušitelné, včetně ze strany soudní moci. Judikoval-li takto Ústavní soud, tím více je zjevné, že správní soud by jen těžko mohl judikovat v tom smyslu, že by tvrzený zásah (amnestijní rozhodnutí) byl nezákonný; prezident republiky při rozhodnutí o amnestii vykonává svou ústavní pravomoc. Šíře amnestie je rozhodnutím prezidenta republiky (zpravidla rozhodnutím též politickým), Ústava žádá kritéria nezná. Jedinou myslitelnou výjimkou by byl exces ze strany prezidenta republiky, který by však musel být skutečně zjevným. Sama skutečnost, že rozhodnutí o amnestii je odbornou i laickou veřejností vnímáno jako sporné, nemůže svědčit o excesu. Jak uvádí Ústavní soud v citovaném rozhodnutí, „vnější zásah je myslitelný až v situacích mimořádně extrémních, resp. mimořádných vybočení ze základních zásad právního pořádku, jestliže by se exekutiva ve výkonu své pravomoci ocitla v rozporu se základními hodnotami, které Ústava prohlašuje ve svém čl. 9 odst. 2 za nedotknutelné“.

Tvrzený zásah (amnestijní rozhodnutí) nevedl a nemohl vést k přímému zkrácení práv žalobce. Článek II. amnestie se přímo dotkl práv osob, proti nimž bylo vedeno trestní stíhání, které bylo za podmínek tohoto článku zastaveno. Osoby poškozené, které byly taktéž účastníky trestního řízení, jsou pochopitelně tímto rozhodnutím dotčeny v tom smyslu, že trestní stíhání končí, čímž zaniká i procesní postavení poškozeného, který již dále nemůže dosáhnout svého cíle v rámci adhezního řízení (náhrady škody). Práva poškozených však nebyla přímo zkrácena: případný nárok poškozeného na náhradu škody vyplývá z předpisů hmotného práva, může být uplatněn civilní žalobou; platí přitom, že po dobu běžícího trestního řízení neběží promlčecí lhůta pro uplatnění nároku. Jak již konstatoval Ústavní soud, nikdo nemá právní nárok na to, aby vůči jiné osobě bylo vedeno trestní řízení. Trestní řízení je primárně záležitostí obžalovaného a státu, reprezentovaného státním zastupitelstvím; poškozený je spíše vedlejším subjektem trestního řízení (nikoli v dehonestujícím smyslu slova). V adhezním řízení může být poškozenému přiznána náhrada škody, nejde však o primární smysl trestního řízení; adhezní řízení o náhradu škody je vedeno proto, že je v rámci hospodárnosti často možno v trestním řízení o náhradě škody přímo rozhodnout. Není-li to však možné bez náročného dokazování či nárok není prokázán, je poškozený vždy odkázán na civilní řízení. Jeho nárok tedy není zamítnut, neboť není meritorně projednáván, jsou-li však

pro to podmínky, může být poškozenému v rámci trestního řízení přiznán (§ 228, 229 tr. řádu). Trestní stíhání jako takové může být vůči obviněnému zastaveno i z mnoha jiných důvodů (byť se objektivně vzato může jednat o obviněného, který trestný čin skutečně spáchal a škodu poškozenému způsobil): obviněný může např. zemřít (§ 11 odst. 1 písm. e) tr. řádu) či trestní stíhání může být zastaveno, je-li trest, k němuž může trestní stíhání vést, zcela bez významu vedle trestu, který pro jiný čin byl obviněnému již uložen nebo který ho podle očekávání postihne (§ 172 odst. 2 písm. a) tr. řádu). I v těchto případech může dojít k ovlivnění procesní situace poškozeného v tom smyslu, že již nadále nemůže požadovat, aby mu soud v adhezním řízení přiznal náhradu škody, neboť trestní řízení bylo zastaveno; nejedná se však o přímý zásah do jeho práv, neboť jeho nárok na náhradu škody – v hmotněprávním smyslu slova – trvá nadále a jeho uplatnění „standardní“ cestou civilní žaloby není ohroženo.

Se zřetelem ke shora uvedenému má proto soud za to, že prezident republiky při rozhodování o amnestii nevykonává pravomoc správního orgánu a žalobce nebyl amnestijním rozhodnutím přímo zkrácen na svých právech; proto podaná žaloba nemůže být důvodná. Proto soud dle § 87 odst. 3 s.ř.s. žalobu jako nedůvodnou zamítl.

O nákladech řízení soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s.ř.s., za situace, kdy plně úspěšným žalovaným náklady řízení nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí **I z e** podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

V Praze dne 4. září 2014

JUDr. Eva P e c h o v á v.r.
předsedkyně senátu

Za správnost vyhotovení:
Sylvie Kosková